

INFORMATION TORSDAG 21. NOVEMBER 1968

INFORMATIONENS KRONIK 21.11.68

Legaliser hash -!

Problemet omkring hash ligger ikke i hashen i sig selv – men i faren for, at internationale kriminelle organisationer for alvor skal iværksætte en opdyrkning af det danske marked. Skal denne situation undgås, er der antagelig kun én udvej, nemlig en eller anden form for legalisering af hash, mener universitetslektor Erik Manniche, der i kronikken karakteriserer den løbende debat om hash og narkotika som så panikagtig og ensidig, at den efterhånden er blevet hetzpræget. Han finder det meningsløst – efter hvad vi nu ved om hashproblemet – at bekæmpe hash med totalforbud, for vi burde have lært tilstrækkeligt til at være klar over, at forbud ikke kan gennemføres over for en befolkning, med mindre man kan give gode grunde for forbuddet – og der er endnu ikke givet acceptable grunde og ræsonnementer for opretholdelsen af totalforbuddet mod hash.

Gratis vejledning til narkotika-arbejdsgruppen

AF ERIK MANNICHE

Debatten om hash og narkotika i dette land er efterhånden blevet så panikagtig og ensidig, at den er blevet hetz-præget – de afvigende bør udskilles fra samfundet og isoleres, så anstændige mennesker kan leve i fred og i harmoni med deres gode samvittighed. Både den officielle reaktion og pressens forekommer mig at være kendetegnet både af den renfærdige sjæls rådvildhed og af trang til socialt formynderi og af den afart af uvidenhed, som kaldes bedreviden.

Og som sædvanlig er det retfærdige samfunds problemløsningsteknik: skærpet strafferamme, øget politiindsats og pogromer. Og som en cadeau til vor demokratiske livsstil: oplysningskampagner. Som om disse metoder nogensinde har løst problemer.

Når jeg kalder den hidtidige debat primitiv og unuanceret, er det, fordi jeg finder en differentiering påkrævet på flere måder: For det første mellem hash og egentlig narkotika. Med hensyn til egentlig narkotika er der vel generel enighed om, at de er uønskværdige og må undgås, men med hensyn til hash er der jo nærmest enighed blandt de medicinske sagkyndige, at hvad angår medicinske eller 'lægelige' (og det vil i det store og hele sige biologiske) virkninger, er dette stof – under visse betingelser – ganske harmløst. Derfor må der differentieres mellem narkotika og hash – og det forekommer mig uvederhæftigt ikke at gøre det. Vi kan så tale om eventuelle sociale virkninger

eller følger af anvendelse af hash (stadigvæk under visse betingelser). Men i denne henseende – altså hvad angår sociale virkninger af et eller andet stof eller fænomen – er det irrelevant at søge lægelig vejledning. *I samme øjeblik en læge udtaler sig herom, har han overskredet sin faglige kompetence.*

Hvad angår sociale konsekvenser af hash, er i øvrigt den påstand, man hyppigst hører - især fremført af klinikere - at hash fører direkte til brug af stærkere stoffer. Dette ville være en ganske seriøs konsekvens, hvis den var sand, hvad den ikke er. Det er rigtigt, at næsten alle brugere af stærkere stoffer er begyndt med hash – men de ville formodentlig i de fleste tilfælde alligevel være hoppet på de stærke stoffer, selv om de aldrig havde prøvet hash. I det mindste kan man ikke sige, at det er hashen, der har bevirket, at de bruger narkotika. Og, hvilket er helt centralt, langt det overvejende flertal af dem, der prøver eller bruger hash, går ikke videre. Der er – og dette må understreges kraftigt – *ingen som helst dokumentation for påstanden, at hash 'fører til' eller 'bevirker' brug af andre stoffer. Påstanden er simpelthen noget sludder. Vi har tværtimod solid dokumentation for, at langt de fleste, der prøver hash, ikke går videre end dette stof.*

Holder vi os nu til hash – jeg understreger, at det følgende ikke omfatter egentlige narkotiske stoffer – er der yderligere 2 punkter, hvor der må differentieres, og hvor man i den offentlige diskussion med megen konsekvens har forsømt at differentiere:

Der må differentieres mellem anvendelse af dette stof af børn og af voksne (om man så vil sætte grænsen ved 18 eller 21 er underordnet – om end man vel kunne sige: Skal de unge på henholdsvis 18 eller 21 have lov uden videre at foretage alvorlige handlinger såsom at gifte sig, så bør de også have lov at foretage sig så u-alvorlige ting som at tage sig en pipe hash. Konsekvensen af en pipe hash er langt mindre frygtelig end af et tåbeligt giftermål). Og der må differentieres mellem mådeholdent brug og umådeholdent brug. Grænsen mellem det ene og det andet er i denne sammenhæng mindre væsentlig – hovedsagen er, at sondringen foretages.

Jeg vil illustrere implikationerne af disse differentieringer med to ekstreme eksempler:

- a) En 15-årig driver umådeholdent (f.eks. dagligt) brug af amfetaminer, LSD (eller hvad som helst).
- b) En 30-årig tager sig en pipe hash lørdag aften, f.eks. sammen med ægtefællen.

Det forekommer mig, at samfundet har en helt legitim interesse at varetage i det første tilfælde, men aldeles ikke i det andet. Og det er derfor, jeg insisterer på disse differentieringer til afløsning af den hidtidige stenalderteknik: Enhver, der gør noget, som jeg ikke ville gøre, skal have en økse i hovedet.

Ud over det allerede anførte er der nogle generelle forhold at holde sig for øje:

Problemet – som man jo kalder det - er lille. Vi har nu på grundlag af empiriske undersøgelser i ca. 1 år kendt problemets talmæssige omfang – og talmæssigt er det jo simpelthen ikke noget at tale om. Hele dette fænomen er blevet blæst op, således at man næsten får mistanke om, at det anvendes som en undvigemanøvre at snakke hash i stedet for at tage regulært fat på alvorlige sociale

problemer – f.eks. boligproblemet, som nu er ved at være et kvart århundrede gammelt, eller problemer omkring dårlige familieforhold, eller kvindens sociale stilling og muligheder i det danske samfund. Kvinderne udgør dog trods alt halvdelen af landets befolkning – og en anelig del af denne halvdel har virkelig langt hårdere levevilkår, end vor øvrighed synes at forestille sig. En befattelse med disse problemer ville være til mere nytte for befolkningen.

Problemet – dvs. hashens tilstedeværelse – er antagelig permanent og uafskaffeligt, og vi vil antagelig i de nærmeste år se en mild (mild ... ikke vild) øgning i udbredelsen af det.

Til trods for problemets meget beskedne omfang og til trods for dets uafskaffelighed vil der alligevel blive spurgt, hvad vi kan gøre, og hvad bør vi gøre?

Der er sondringen mellem hash og narkotika igen helt central. Med hensyn til narkotika - dvs. minus hash – kan antagelig i ganske stort mål indførslen begrænses – ikke blot ved politimæssig og lignende indsats, *men simpelthen i kraft af befolkningens afvisning af disse stoffer*. Der er – i det mindste ikke endnu – noget egentligt stort marked, og det er tvivlsomt, om det for de internationale kriminelle syndikater vil være umagen værd at søge at opdyrke et marked her udelukkende for hårde narkotiske stoffer, dvs. hvor hash ikke er med i billedet – ulemperne vil antagelig være alt for store set i relation til den sandsynlige profit. Helt hindre indførsel kan man næppe, men det skulle ikke være uoverkommeligt at 'knalde' både sælgere og brugere – flere vil der næppe være.

Med hensyn til hash er sagen helt anderledes. Med hensyn til hash vil markedsmulighederne næsten med sikkerhed være særdeles tiltalende – bl.a. fordi en tilstrækkelig stor del af den danske befolkning ikke vil stille sig komplet og kompakt afvisende over for hash. *Og det er præcis her, at problemet omkring hash ligger: ikke i hashen i sig selv - men i faren for, at internationale kriminelle organisationer for alvor skal iværksætte en opdyrkning af det danske (skandinaviske)marked*. Politikommissæren i Odense har nemlig helt ret, når han siger, at om man så brugte hele den kongelige danske arme, så ville det være umuligt at standse den illegale indførsel af hash og af narkotika i Danmark.

Sker dette – og min forestilling om, at dette meget vel kan ske i nær fremtid, er vistnok ikke helt urealistisk – bliver samfundet udsat for konflikter og frihedsbegrænsninger og vold, som vi ikke har set i snart en menneskealder herhjemme.

Skal denne situation undgås – dvs. skal vi undgå en hård konflikt med stærke internationale kriminelle interessegrupper, som vi herhjemme kun har meget ringe erfaring med, og som vi derfor vil få meget svært ved at klare os over for, er der *antagelig kun én udvej: nemlig en eller form for legalisering af hash*, bl.a. med specifikke aldersgrænser, evt. registrering af køb osv. *I betragtning af alt vi ved vedrørende hash, må dette være den eneste samfundsmæssigt set rationelle tilpasningsteknik over for fænomenet*. Derudover kunne man jo så også, som det har været foreslået, nedsætte prisen på øl, så folk kunne vælge mellem en billig kæfert i enten hash eller øl. Et betragteligt antal ville nok vælge øl – gamle kulturtraditioner dør jo som bekendt langsomt.

Kriminologen Preben Wolf siger i denne sammenhæng i en afhandling om organiseret kriminalitet og om det formålsløse i at 'knalde' eller straffe syndikaternes medlemmer uden samtidig at få

syndikaterne, dvs. de kriminelle organisationer til at gå i opløsning og bryde sammen, at i Danmark har vi endnu en chance for at gribe ind. 'Det gælder nu for os... om at undgå de markeder, som allerede er skabt. Vi må besværliggøre organisationernes arbejde, *eventuelt konkurrere med dem på legalt plan*. Det skulle kunne gøres uden at bryde den liberale og humane tradition, der hidtil har præget dansk kriminalpolitik.'

Jeg vil understrege, at det ikke blot er urimeligt, men også uhensigtsmæssigt at straffe folk for at have røget hash (eller for at have købt det), og det er tåbeligt - gentager: tåbeligt - at bilde sig ind, at et totalforbud mod hash kan gennemføres, for det kan det ikke. Ingen kan virkeliggøre love og bestemmelser, der ikke er accepteret af den befolkningsgruppe, på hvilken af disse love m.v. skal anvendes.

Jeg vil gerne give to eksempler på sådanne totalt mislykkede forsøg på at gennemføre forbud:

Det første: USA's forsøg på at tørlægge nationen, altså forbud mod alkohol. Alle kender resultatet – et gangstervælde, bygget på kriminelle syndikater, som eksisterer i bedste velgående endnu i dag (og med betydelig politisk magt).

Og man kan ikke i denne sammenhæng forlade sig på, at Europa trods alt og heldigvis ikke er USA, men er anderledes. For de socialstrukturelle forudsætninger for organiseret lovløshed, som dengang var (og i øvrigt stadig er) Amerikas, er i dag også til stede i Europa.

Det andet: vort eget forsøg på totalforbud (næsten da) mod abort. Det kunne jo heller ikke gennemføres – end ikke tilnærmelsesvis. Simpelthen, fordi den befolkning, som loven skulle anvendes på – nemlig kvinderne – ikke ville acceptere den lov. Præcis samme mekanisme og proces kan forventes at gå i operation, hvis man forsøger at 'løse problemet' gennem forbud.

Det er meningsløst at bekæmpe hash gennem totalforbud – for forbud vil med komplet sikkerhed ikke føre til det tilstræbte resultat, jfr. de anførte eksemplificeringer. Og det vil intet resultat give at bedrive såkaldte 'oplysningskampagner' – jfr. sådannes effekt med hensyn til f.eks. fødselskontrol. I øvrigt: Oplysningskampagner vedrørende hash ville, hvis de var realistiske og objektive, føre til accept af hash under bestemte betingelser – og hvis oplysningskampagnen var vildledende, ville den i det lange løb alligevel ikke blive taget for gode varer. Med den danske befolknings nuværende og kommende uddannelsesnivea vil vildledning og formynderi over for befolkningen blive stedse mere vanskelig.

Vi burde have lært tilstrækkeligt til at være klar over, at forbud ikke kan gennemføres over for en befolkning, med mindre man kan give gode grunde for forbuddet – og der er endnu ikke givet acceptable grunde og ræsonnementer for opretholdelsen af totalforbuddet mod hash.

FORFATTER

ERIK MANNICHE

SOCIOLOG, FHV. UNIVERSITETSLEKTOR